

CINEMA

François Truffaut, portraits volés.

Pere Cornellas

El diumenge 6 de maig, Cinemania va iniciar un cicle François Truffaut, compost de 12 de les seves pel·lícules, totes en versió original subtitulada, que s'allargassarà fins a finals de juliol. En aquell primer dia, vam poder veure, a més de *Les quatre cents coups*, un dels dos films més emblemàtics del que fou el naixement de la *Nouvelle Vague* -l'altre, *À bout de souffle*, de Godard, parteix també d'una idea argumental de Truffaut-, un interessantíssim reportatge de Serge Toubiana i Michel Pascal, rodat l'any 93, sobre la persona i l'obra del cineasta.

La filmografia de Truffaut és, potser, la més inevitablement autobiogràfica de totes les que sorgiren dels teòrics de la crítica de *Cahiers du Cinéma*. El reportatge de Toubiana i Pascal es basa en aquesta evidència i està construït, doncs, a partir dels fets personals que marcaren decisivament la seva vida, tot enllaçant-los amb les imatges dels films en què això es palesa amb més claredat. D'exposició essencialment cronològica, no defuig els salts enrere quan ho aconsella una millor comprensió del que s'explica. I dona la paraula a les persones que, en un moment o altre, van acompanyar el cineasta al llarg del seu intens periple intel·lectual: són elles, de fet, les que condueixen la narració.

Entre moltes d'altres: els seus col·legues de *Cahiers* Chabrol i Rohmer, que recorda quan Truffaut el va ajudar a produir *Ma nuit chez Maud*, la pel·lícula que el va consagrar a finals dels seixantes; un dels seus mestres, Jean Renoir, que parla de *Jules et Jim*; els directors Alexandre Astruc, Bertrand Tavernier, Marcel Ophüls, Olivier Assayas i Claude Miller; els actors Gerard Depardieu i Nathalie Baye, la protagonista de *La chambre verte*, que reflexiona sobre el misticisme de Truffaut i la possible consciència d'una mort prematura que expressa aquest film; les seves dones, Madeleine Morgenstern, la primera, filla d'un productor que va facilitar-li, l'any 58, la realització de *Les mistons*, primera pel·lícula de la *Nouvelle Vague*, i Fanny Ardant, l'última, el mirall de la passió a les seves dues darreres realitzacions, *La femme d'à côté* i *Vivement dimanche*; i les seves filles, Ewa -que sintetitza magníficament l'obra del seu pare en unes poques paraules: llibres, nens, dones, ternura, amor...- i Laura Truffaut.

Tanmateix, la relació vida-obra se'm fa encara més evident en uns altres moments del reportatge, d'un extraordinari interès. L'aparició, l'any 59, de *Les quatre cents coups* va significar per a la família de Truffaut, per als seus pares

"Tres pel·lícules al dia, tres llibres a la setmana i discos de bona música em farien feliç".

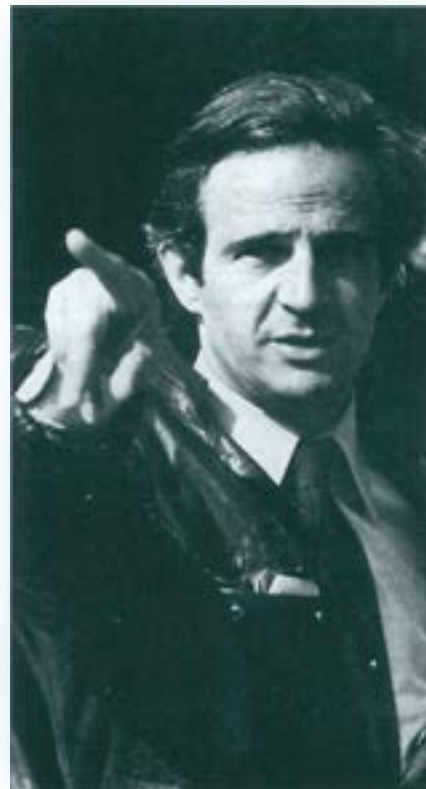
principalment, un cop molt dur. És, certament, una pel·lícula de ficció, però les coincidències amb la realitat són innegables i no poden ser titllades de casuals: també Truffaut, com l'Antoine Doinel del film, es va sentir refusat per la seva mare, també va conuiu sempre amb el seu padrastre i també, als 17 anys, va ser tancat en un reformatori. De tot això, en parlen Robert Lachenay, l'amic, a la vida real, del Truffaut-Doinel del film, i Janine Bazin, la dona d'André Bazin, el pare intel·lectual de Truffaut. Després de treure'l del reformatori, el matrimoni Bazin i ell van viure plegats durant dos anys.

A *Baisers volés*, la tercera pel·lícula de la sèrie Doinel, vivim dos episodis més del que fou la seva vida: els seus problemes amb l'exèrcit i la seva relació amb les agències de detectius. Efectivament, Truffaut es va evadir del servei militar i va ser considerat, fins i tot, desertor. Només una nova intervenció de Bazin va poder evitar unes pitjors conseqüències. I, més endavant, va llogar el servei d'un detectiu, a qui va encomanar la recerca del seu pare biològic. D'aquests fets, i del que se'n va derivar, en parlen el detectiu Albert Duchenne i Liliane Siegel, amiga de Truffaut.

Truffaut ha estat, potser, el més subjectiu dels cineastes francesos de la seva generació i no em sembla gens agosarat de dir que el tema dels sentiments, que omple la seva obra de bat a bat, el converteix també en el més "americà". Declara: "Faig pel·lícules per veure acomplerts els meus somnis d'adolescència, per fer-me bé i, si és possible, per fer bé als altres. Per a mi, el cinema és un espectacle, ens hem de dirigir a tothom i no podem avorrir ningú". Un dels seus guionistes, Jean Aurel, diu que Truffaut vol que els seus films arribin al públic, potser no a un públic nombrós, però sí fidel. Annette Insdorf, especialista en l'obra de Truffaut, afirma que el cineasta era conscient que calia promocionar les pel·lícules a l'estranger, perquè n'hi havia que potser no serien ben rebudes a França, però sí en d'altres països. Parlava, per exemple, de *La peau douce*, que creia que podia ser prou acceptada als països nòrdics. Tot això acostava Truffaut a Hitchcock -"el cinema és un munt de butaques que cal omplir"- i a alguns dels grans cineastes de la vida: Charles Chaplin, Max Ophuls, Jean Renoir, Roberto Rossellini..., tan estimats per ell.

Autor de només 25 títols -d'ells, 21 llargmetratges-, aquest cicle, amb 12 films, adquireix, doncs, un indubtable pes específic i permet fer-nos una idea bastant aproximada del conjunt de la seva filmografia. Quan aparegui aquest article, ja s'hauran emès els vuit primers: quatre de les cinc pel·lícules de la sèrie Doinel, *Les quatre cents coups* (1959), *Baisers volés* (1968), *Domicile conjugal* (1970) i *L'amour en fuite* (1979) -només n'és absent *Antoine et Colette*, episodi de *L'amour à vingt ans* (1962)- i, a més, si es confirma l'ordre anunciat, *Tirez sur le pianiste* (1960), *Les deux anglaises et le continent* (1971), *La peau douce* (1964) i *Le dernier métro* (1980). Encara faltaran, però, *Jules et Jim* (1962), *La femme d'à côté* (1981), *Une belle fille comme moi* (1972) i *Vivement dimanche* (1983), les dues primeres dues autèntiques meravelles. Potser podem lamentar que no s'hagi servat el sempre desitjable ordre cronològic, però, en tot cas, cal agrair a Cinemania el que ens estigui oferint un cicle d'aquestes característiques. Compensa sobradament els diners que pago cada mes a Canal Satélite Digital.

I, ho reafirmo, *François Truffaut, portraits volés*, el reportatge a què m'he referit

en aquest escrit, ajuda a comprendre millor el rerefons de bona part de les pel·lícules d'un cineasta que, a mesura que passen els anys, esdevé més i més important. El treball de Toubiana i Pascal està fet amb estimació i amb rigor, amb el punt de tendresa i de subjectiva objectivitat que demana una qualsevol feina d'aquest estil. Permet acostar-se a l'home amb les seves pel·lícules i, alhora, endinsar-nos a les seves pel·lícules recordant sempre que, darrere de la càmera, hi ha un home.

R A D I O
GRAU
 DIGITAL • MÚSICA • VIDEO
 ELECTRODOMESTICS • INFORMATICA

eurojet
 VIAGES

Passeig Manresa, 26 • SABADELL
 Tel. 937 272 070 • Fax 937 273 113
 TERRASSA • BARCELONA
 HOSPITALET • TARRAGONA

Ben-Net®
 CENTRE DE NETEGES, S.A.
 TEL. 93 723 72 00 - FAX 93 723 65 47
 SABADELL